

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Maatschappelijke Consultatie Europees Sociaal Fonds

Eindrapport

Een onderzoek in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

drs. F.M.J. Westhof
L. Coenen Msc.
drs. D. Grijpstra

Projectnummer: BA4050

Zoetermeer, 10 juli 2012

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Research voor Beleid. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Research voor Beleid. Research voor Beleid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Respons op de enquêtes	5
1.2	Leeswijzer	7
2	Ervaringen uit de voorgaande programma-periode	9
2.1	Knelpunten	9
2.2	Verbeterpunten	11
2.3	Concretisering van verbeterpunten voor de administratie	12
3	Verwachtingen voor de nieuwe programma-periode	15
3.1	Onderwerpen	16
3.2	Doelgroepen	18
3.3	Activiteiten	19
3.4	Het ideale ESF project en de bijbehorende activiteiten	20
3.5	De meerwaarde van ESF	25
3.6	Beperkingen van de deelname aan ESF	28
3.7	Overkoepelende (horizontale) doelstellingen	28
4	Conclusies	33
	Bijlage 1 Eerste vragenlijst	37
	Bijlage 2 Tweede vragenlijst	41

1 Inleiding

Doelstelling van het onderzoek

Deze rapportage bevat de resultaten van het onderzoek 'Maatschappelijke consultatie ESF' dat Panteia/Research voor Beleid uitvoert in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tijdens deze consultatie hebben voor het ESF programma relevante stakeholders via internetenquêtes de kans gekregen hun ideeën en visie weer te geven over de doelen, de toegevoegde waarde en de uitvoering van het ESF 2014 – 2020. Hiermee verkrijgt het Ministerie inzicht in de binnen de maatschappij heersende opvattingen ten aanzien van doel en uitwerking van ESF. Het kan daar bij de eventuele opzet van de komende ESF programmaperiode rekening mee houden.

Het doel van het onderzoek was tweeledig:

- Inzicht verkrijgen in de toegevoegde waarde van het ESF en de te stellen doelen voor het operationeel programma 2014 – 2020
- Inzicht verkrijgen in de optimalisatie van de uitvoeringspraktijk.

Opzet van het onderzoek

Gedurende het onderzoek zijn twee internetenquêtes uitgezet. De resultaten van de eerste enquête zijn gebruikt als input voor de tweede enquête:

- In de eerste enquête lag het accent op het verkrijgen van een eerste inzicht in de mening van respondenten over de doeleinden en toegevoegde waarde van ESF voor de nieuwe programmaperiode alsmede op inzicht in de verbeterpunten van de uitvoeringspraktijk: uitvoering, resultaat en efficiëntie.
- De tweede enquête ging verder in op de achtergrond van de antwoorden op de eerste enquête: ze gaf de stakeholders de mogelijkheid hun visie over doelstelling en meerwaarde alsmede hun verbeterpunten voor de uitvoeringspraktijk verder toe te lichten.

1.1 Respons op de enquêtes

Voor beide enquêtes zijn 940 respondenten aangeschreven van organisaties die allen op een bepaalde manier betrokken zijn (geweest) bij de opzet en uitvoering van ESF projecten of daarvoor in de eventuele nieuwe programmaperiode in aanmerking komen: onder andere regionale, plaatselijke en stedelijke overheden, brancheorganisaties, O&O fondsen, belangverenigingen en re-integratiebureaus.

Respons op de eerste enquête

Van de 940 aangeschreven respondenten hebben er 216 de eerste enquête volledig ingevuld. De respons bedraagt daarmee 23 procent. Dit is een goede score voor een internetenquête.¹ Veel respondenten gaven aan de termijn voor het invullen van de eerste enquête erg kort te vinden. Om deze reden is ervoor gekozen tegelijkertijd met het versturen van de tweede enquête nogmaals de eerste enquête te sturen aan degenen die deze tot nog toe

¹ Als voorbeeld: panelbureaus houden rekening met een verwachte respons van ongeveer 25%. Deze is onder meer afhankelijk van de moeilijkheidsgraad van het onderwerp, de doelgroep, de lengte van de vragenlijst en de periode waarin deze wordt afgenomen.

niet hadden beantwoord. Dit heeft geresulteerd in 82 extra respondenten die de eerste enquête volledig hebben ingevuld. De respons is daarmee toegenomen van 134 naar 216 respondenten.¹

De respondenten van de eerste enquête zijn werkzaam bij de gemeente of een gemeentelijke organisatie (95 respondenten). Verder zijn relatief veel respondenten werkzaam bij een O&O fonds (38 respondenten) of bij een Sociale Werkvoorzieningorganisatie (21 respondenten).

Respons tweede enquête

Voor de tweede enquête zijn dezelfde 940 stakeholders aangeschreven. De tweede enquête is volledig ingevuld door 92 respondenten. Daarnaast heeft een aantal respondenten de enquête gedeeltelijk ingevuld. Ook hun respons is meegenomen.

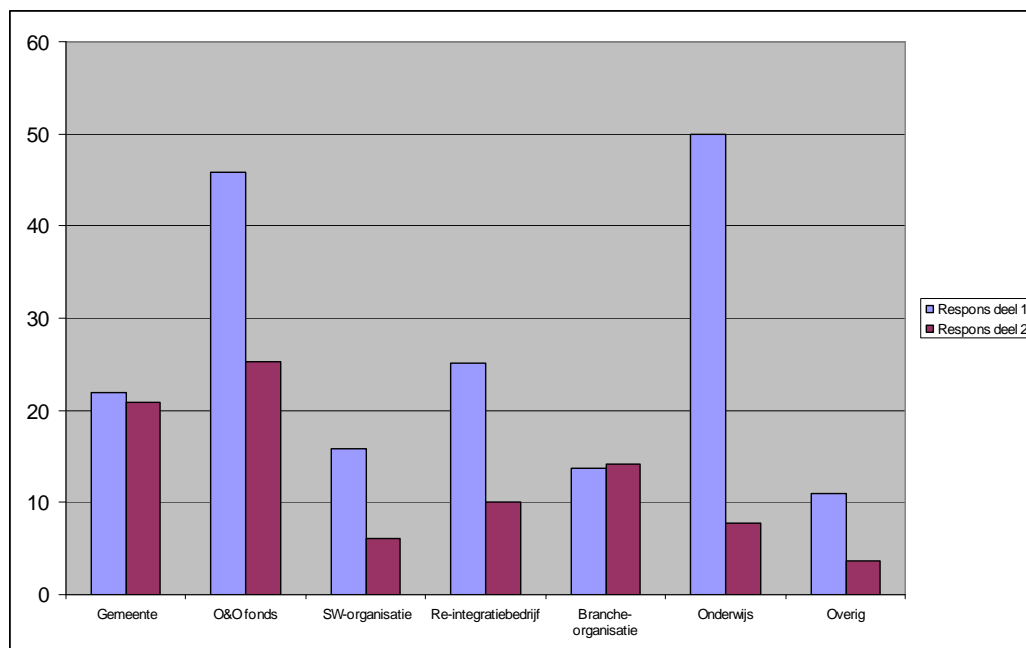
Wederom zijn de meeste respondenten werkzaam bij een gemeente of een gemeentelijke organisatie (38 respondenten). Ook sociale werkvoorzieningorganisaties (20 respondenten) en O&O fondsen (21 respondenten) zijn goed vertegenwoordigd.

In figuur 1.1 is de respons van de verschillende organisaties schematisch weergegeven. Per groep stakeholders is de respons weergegeven als percentage van het totaal aantal aangeschreven stakeholders per enquête. Bij gemeenten en brancheorganisaties zien we dat per enquête een even groot aantal stakeholders heeft gerespondeerd in verhouding tot het totaal aantal aangeschreven gemeenten en brancheorganisaties. Voor de overige groepen stakeholders geldt dat meer respondenten de eerste enquête dan de tweede hebben ingevuld. Dit verschil in deelname tussen de eerste en tweede enquête is met name aanwezig bij onderwijsinstellingen, waaronder hogescholen, ROC's en onderwijs adviesraden. Respondenten uit de categorie 'overig' werken onder andere bij kenniscentra, provincie, werkgeversorganisaties of bij onderzoek- en adviesbureaus.

---

¹ Het concepttussenrapport met de resultaten van de eerste enquête van 12 mei j.l. was gebaseerd op 134 waarnemingen.

Figuur 1.1 Respons enquêtes als percentage van het totaal aantal aangeschreven respondenten per enquête per stakeholder

1.2 Leeswijzer

Het rapport bestaat uit vier hoofdstukken. Na de inleiding gaat hoofdstuk 2 in op de ervaringen van de respondenten met ESF in de voorgaande programmaperioden. In hoofdstuk 3 komt aan de orde wat respondenten verwachten van een eventueel komende periode. Ook wordt hierin beschreven wat volgens de respondenten het ideale ESF-project is. Hoofdstuk 4 sluit af de belangrijkste bevindingen. Hierin komen naast de belangrijkste aandachtspunten die naar voren zijn gekomen tijdens het onderzoek, ook de onderwerpen naar voren die juist niet of nauwelijks zijn benoemd, maar wellicht wel waren te verwachten.

2 Ervaringen uit de voorgaande programma-periode

Ruim driekwart (77%) van de organisaties waarbij de respondenten werkzaam zijn, heeft eerder te maken gehad met subsidieaanvraag van ESF:

- 28% zowel in de periode voor 2007 als in de periode 2007-2013,
- 10% alleen in de periode voor 2007 en
- 39% alleen in de periode tussen 2007 en 2013.

Driekwart van de ingediende aanvragen is toegekend. Slechts 2 respondenten hebben te maken gehad met alleen een afwijzing. Van alle respondenten was 63% betrokken bij (één van de) ESF projecten die was aangevraagd. De meesten van hen waren hierbij projectleider of projectcoördinator, gevolgd door managers en respondenten die zich vooral bezighielden met de aanvraag of die een beleidsadviserende rol hadden. Weinig respondenten hadden een uitvoerende taak of waren betrokken bij de administratie. Veel van de respondenten hebben ook aangegeven meerdere taken te vervullen. Hierbij komt de combinatie van respondenten die zowel betrokken zijn bij de aanvraag als bij de financiële verantwoording het meest voor.

2.1 Knelpunten

Respondenten is gevraagd om aan te geven op welke twee aspecten de grootste knelpunten in de uitvoering van ESF lagen.

Deze knelpunten waren vooral gelegen op het terrein van de administratieve afhandeling en financiële verantwoording, gevolgd door de communicatie met het Agentschap. Respondenten lijken in beperkte mate moeite te hebben met onvoldoende capaciteit voor nazorg, samenwerkingspartners, de hoogte van de ESF bijdrage en de selectie-eisen.

Respondenten geven de volgende toelichting op het knelpunt administratieve afhandeling van de projecten:

- Geen eenduidige richtlijnen en regelmatig tussentijdse aanpassing van de regels door het Agentschap (HBO, doelgroepen, startkwalificatie).
- Hoge administratieve belasting: zowel qua tijd als qua hoeveelheid. Hierbij wordt regelmatig genoemd dat het veel tijd kost de administratieve eisen aan te passen aan de uitvoering van de projecten. Daarnaast wordt ook veel tijd besteed aan relatief onbelangrijke details, zoals de verplichte kleur van stempels. Tevens stelt ESF te veel en ingewikkelde voorwaarden die vaak voor meerdere uitleg vatbaar zijn.
- De manier van registreren is heel anders dan gebruikelijk. Digitale dossiervorming is niet mogelijk evenals de urenregistratie via Internet, waardoor meer handmatig dient te gebeuren.
- De eisen aan de administratie zijn zodanig dat een succesvol project toch slecht kan scoren als de administratie niet op orde is en andersom,

Bij de toelichting op de problemen met de financiële verantwoording komen enkele aspecten op hetzelfde neer als bij de problemen met de administratieve afhandeling, namelijk het ge-

brek aan eenduidige regels en het tussentijds wijzigen van regels. Verder komen ook de volgende aspecten aan de orde:

- ESF brengt hoge kosten met zich mee voor de eigen organisatie, vooral de administratieve controle (accountant; projectbureau).
- Door strenge verantwoordingsregels en bureaucratie is men veel tijd kwijt aan financiële administratie.
- De financiële verantwoording moet zodanig gedetailleerd dat accountants van het ESF altijd wel punten van kritiek vinden.
- Inhoudelijke aspecten:
  - de verantwoording van cofinanciering is ingewikkeld
  - starre regels rondom de personeelsinzet
  - geen bevoorschotting voor een nieuwe periode
  - discussie over opslag op uurtarieven voor indirecte kosten
  - late beoordeling van einddeclaraties, waardoor late uitbetaling van subsidie aan werkgevers

In beperkte mate komen de volgende knelpunten naar voren op het terrein van de communicatie met het Agentschap:

- wisselende contactpersonen, die niet altijd eenduidige standpunten innemen
- slechte bereikbaarheid
- afspraken worden vaak niet nagekomen
- trage besluitvorming in het geval van vragen aan het Agentschap

In tabel 2.1 zijn de genoemde knelpunten weergegeven.

Tabel 2.1 Overzicht van ervaren knelpunten

Knelpunten	Aantal knelpunten	Aandeel knelpunten (als % van totaal aantal genoemde knelpunten)
Aanvraag	12	6
Administratieve afhandeling	66	32
Financiële verantwoording	49	24
Daadwerkelijke uitvoering	9	4
Communicatie Agentschap	24	12
Problemen met samenwerkingspartners	2	1
Hoge kosten voor organisatie	13	6
Lage bijdrage van ESF	5	2
Selectie-eisen	6	3
Weinig capaciteit voor nazorg	1	0
Overig	15	7
Geen mening	4	2
Aantal genoemde knelpunten	206	100

Bron: *Panteia*

In totaal noemen 137 respondenten 206¹ knelpunten. Hiervan hebben 85 respondenten twee knelpunten genoemd.

2.2 Verbeterpunten

De respondenten hebben eveneens aangegeven wat voor hen de twee grootste verbeterpunten zijn voor de uitvoering van ESF in de toekomst.

De resultaten van de inventarisatie van de verbeterpunten zijn in tabel 2.2 weergegeven. Net als bij de ervaren knelpunten worden de administratieve afhandeling en financiële afhandeling het meest als verbeterpunten genoemd, gevolgd door communicatie met het Agentschap en verbeterpunten in de aanvraagprocedure. De belangrijkste verbeterpunten voor de administratieve afhandeling van projecten blijken te zijn:

- eenduidige regels aanhouden gedurende het gehele project
- vereenvoudiging van administratieve eisen (o.a. minder formulieren en meer aandacht voor praktische uitvoerbaarheid)
- minder verantwoording richting Agentschap (de beweging maken van controle naar toezicht)
- digitale verantwoording en archivering mogelijk maken
- beter aansluiten op bestaande administraties en geautomatiseerde systemen
- meer aandacht voor inhoud en resultaat dan voor administratie

Net als bij de knelpunten, komen ook veel aspecten bij verbeterpunten voor de financiële verantwoording overeen met de verbeterpunten bij de administratieve afhandeling. De meest genoemde aspecten bij de financiële verantwoording zijn:

- snellere beoordeling van einddeclaraties door het Agentschap
- vooraf heldere richtlijnen opstellen die niet meer wijzigen
- eenvoudigere verantwoordingssystematiek en minder toezicht
- digitale verantwoording mogelijk maken
- inhoudelijke aspecten:
  - vaste toeslag voor overheadkosten
  - alleen standaardkostprijs gebruiken
  - lumpsum financiering
  - helderheid geven over financiële risico's
  - zoveel mogelijk gebruik van normbedragen die vooraf worden vastgesteld

Respondenten geven in grote lijnen de volgende punten mee als verbetering voor de aanvraagprocedure:

- vooraf een duidelijke werkinstructie geven over de wijze van invullen/aanleveren
- vereenvoudiging van de procedure en beperking van de 'papierwinkel'
- langere doorlooptijd

Als belangrijkste verbeterpunten met betrekking tot de communicatie met het Agentschap worden duidelijkheid in communicatie en het tijdig nakomen van afspraken genoemd.

---

¹ Dit is inclusief de 4 respondenten die 'geen mening' aangegeven hebben.

Tabel 2.2 Overzicht van verbeterpunten

Verbeterpunten	Aantal verbeterpunten	Aandeel verbeterpunten (als % van totaal aantal genoemde verbeterpunten)
Aanvraag	22	7
Administratieve afhandeling	95	31
Financiële verantwoording	64	21
Communicatie Agentschap	21	7
Verhoging ESF bijdrage	9	3
Andere selectie-eisen projecten	9	3
Andere activiteiten	4	1
Andere onderwerpen	9	3
Andere doelgroepen	11	3
Overig	19	3
Geen mening	54	17
Aantal genoemde knelpunten	317	100

Bron: *Pantela*

2.3 Concretisering van verbeterpunten voor de administratie

Zoals uit bovenstaande blijkt liggen de twee grootste knel- en verbeterpunten bij de uitvoering van ESF projecten op het terrein van de administratieve afhandeling en financiële verantwoording. Daarom is aan de respondenten gevraagd concrete adviezen te geven om deze procedures soepeler te laten verlopen. Tevens is gevraagd op welke wijze ESF projecten zo effectief en efficiënt mogelijk uitgevoerd kunnen worden. Omdat veel antwoorden op deze vraag eveneens betrekking hadden op verbeteringen op administratief en financieel terrein, zijn de reacties op onderstaande vragen grotendeels samengevoegd.

Een zeer gewenste verbetering is een vereenvoudiging van het administratieve proces door het verminderen van de verantwoordings-eisen.

Genoemde voorbeelden hierbij zijn:

- een simpele- bij voorkeur online- urenregistratie en minder papieren dossiervorming
- betere aansluiting van de ESF administratie op de systemen en processen van de eigen organisatie

Meerdere respondenten noemen de verantwoording voor BBL als goed voorbeeld.

Specifiek wordt ook de wens voor MKB-bedrijven genoemd om het administratief proces te vereenvoudigen. Zeker in combinatie met het verlagen van de financiële drempel zou dit vooral meer kleinere MKB –bedrijven (van 20 tot 100 werknemers) over de streep trekken om mee te doen aan ESF.

Enkele respondenten geven aan dat hun organisaties reeds goed zijn ingericht op de uitvoering van ESF projecten en alle administratieve taken die daarmee te maken hebben. Een advies is dan ook om geen wijzigingen aan te brengen in de regels in de nieuwe periode ten opzichte van de huidige periode.

Andere suggesties liggen op het vlak van een snellere administratieve en financiële afhandeling van de einddeclaraties door de subsidieverstrekker. Dit voorkomt dat de subsidieaanvrager weer in de dossiers moet duiken. Mogelijkheden om de afhandeling te versnellen zijn:

- Plan de monitorbezoeken snel in na het indienen van de einddeclaraties. Nu zit daar vaak een halfjaar tussen.
- Laat niet te veel tijd zitten tussen de controle en de rapportage over de controle. Hieraan valt in de praktijk vorm te geven door de controleteams de bevindingen direct tijdens de controle te laten bespreken en de subsidieaanvrager de gelegenheid te geven hierop te reageren.

'Subsidieaanvragers krijgen drie maanden de tijd om na afloop van de projectperiode een einddeclaratie in te dienen. Het is voor aanvragers volstrekt onduidelijk waarom de subsidieverstrekker er soms bijna een half jaar over moet doen om een monitorbezoek in te plannen, laat staan uit te voeren en af te werken. Toezeggingen op dat gebied worden ook niet nagekomen.'

Ook de volgende verbeterpunten zijn door de respondenten genoemd:

- Geef de subsidieaanvrager de gelegenheid op fouten in de administratieve afhandeling en financiële verantwoording te herstellen

'Als uren per ongeluk op een verkeerde code zijn geboekt, dan mogen deze achteraf niet meer gecorrigeerd worden en komen ze te vervallen voor ESF.'

- Eén vaste contactpersoon bij het Agentschap

'Het zou helpen wanneer een uitvoerder een vaste contactpersoon heeft bij het Agentschap, die te consulteren is tijdens het project maar ook betrokken is bij de controle. Zodat vooraf zaken kunnen worden afgestemd. Idealiter blijft deze contactpersoon ook bij opvolgende ESF-projecten fungeren, zodat er continuïteit in het contact is en afspraken kunnen worden doorgetrokken.'

- Het moet van tevoren duidelijk zijn welke eisen er zijn aan de administratieve en financiële verantwoording. Een checklist van in te vullen formulieren en te overleggen bescheiden en een handleiding met voorbeelden voor de verschillende situaties die zich kunnen voordoen kan hierbij van dienst zijn. Ingediende projectplannen kunnen aan deze eisen worden getoetst. Dit voorkomt misverstanden tijdens en na afloop van het project.

'Vooraf dienen de accountants die door het Agentschap worden ingehuurd een instructie te geven. De accountants hanteren andere richtlijnen dan het Agentschap'.

'Het is belangrijk dat we van tevoren weten dat de administratie deugt en niet achteraf worden geconfronteerd met allerlei regeltjes en de uitleg hiervan.'

'Als voorbeeld het verantwoorden van BBL opleidingen binnen actie D. Twee maanden voor einde van de projectperiode kwam er pas antwoord over een deelnameverklaring die het ROC moet aanleveren. Bijna de gehele projectperiode was er geen duidelijkheid.'

- Zoveel mogelijk werken met normbedragen/standaardprijzen. Dat gebeurt nu al voor Actie D (BBL). Mogelijk kunnen ook overheadkosten via een vast percentage worden bere-

kend.

'Qua verantwoording kan gewerkt worden met vaste tarieven per eenheid, ongeacht de werkelijke kosten. Belangrijk is het resultaat (dus waar het geld eigenlijk voor bedoeld is)'

In aansluiting op dit laatste citaat is meermalen aangegeven dat het Agentschap meer kan sturen op output en minder op uren.

'Controle is goed, vertrouwen is beter'

'Ga uit van outputfinanciering. Voor elk succesvol afgerond onderdeel van een traject kan een vast bedrag worden gedeclareerd.'

'Zoek een goede balans tussen de 'handen aan het bed' dus uitvoering van het vraagstuk enerzijds en administratie anderzijds. 'Bedenk dat goede begeleiders vaak geen goede administrateurs zijn.'

Een aantal respondenten geeft aan ervaring te hebben met het extern uitbesteden van ESF-projecten (door onder andere een leverancier of een geaccrediteerde instelling). Dit zorgt ook voor minder administratieve/financiële activiteiten. Een gemeentelijke respondent geeft daarentegen aan dat het effectiever en efficiënter is de regie in eigen hand te houden. Hierdoor zijn er minder schakels van wie informatie moet komen, is het gehele proces overzichtelijker en minder complex:

'De verantwoordelijkheid ligt bij gemeenten waarbij het vaak lastig is om de juiste informatie van externe (re-integratie)partijen te krijgen. Gemeenten moeten zelf in staat zijn (de kennis in huis hebben) om ESF aan te vragen ten behoeve van de eigen gemeente; zelf zorg dragen (inbesteding) voor de uitvoering zelf sturen op de financiële en administratieve afhandeling. Beschrijf als gemeente een duidelijk proces waaraan de interne organisatie zich committeert'

Ten slotte zijn er verschillende respondenten die zich afvragen hoe het kan dat andere landen met veel minder administratieve en financiële druk rondom verantwoording worden geconfronteerd dan Nederland.

'Laat het bij de Europese regelgeving en voeg geen extra nationale wetgeving op dit punt toe.'

3 Verwachtingen voor de nieuwe programma- periode

Ruim meer dan de helft van de respondenten (62%) verwacht in de komende ESF-programmaperiode (weer) ESF aan te vragen, zie figuur 3.1. Van de respondenten die verwachten in de komende periode ESF aan te vragen verwacht de helft (54%) ESF aan te vragen op het terrein van 're-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk'. Meer dan een derde (40%) is voornemens ESF aan te vragen op het gebied van 'het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden'. Op het thema 'het tegengaan van voortijdig schoolverlaten, respectievelijk het ondersteunen van de arbeidstoeleiding van jongeren zonder startkwalificatie' verwacht een vijfde (22%) ESF aan te vragen. Ook is er een klein aantal respondenten (3%) dat een ander thema noemt zoals het opstellen van een arbocatalogus of het rekruteren van internationaal talent. Ten opzichte van de andere respondentengroepen verwachten vooral veel O&O fondsen ESF aan te vragen. Van de O&O fondsen verwacht 96% ESF aan te vragen.

Ongeveer een achtste van de respondenten (13%) verwacht de komende periode geen ESF aan te vragen. De belangrijkste reden (70%) om geen ESF aan te vragen is de hoge administratieve last in combinatie met de onzekerheid of de subsidie aan het eind van het traject daadwerkelijk wordt toegekend. Onderstaande citaten van respondenten weerspiegelen deze mening:

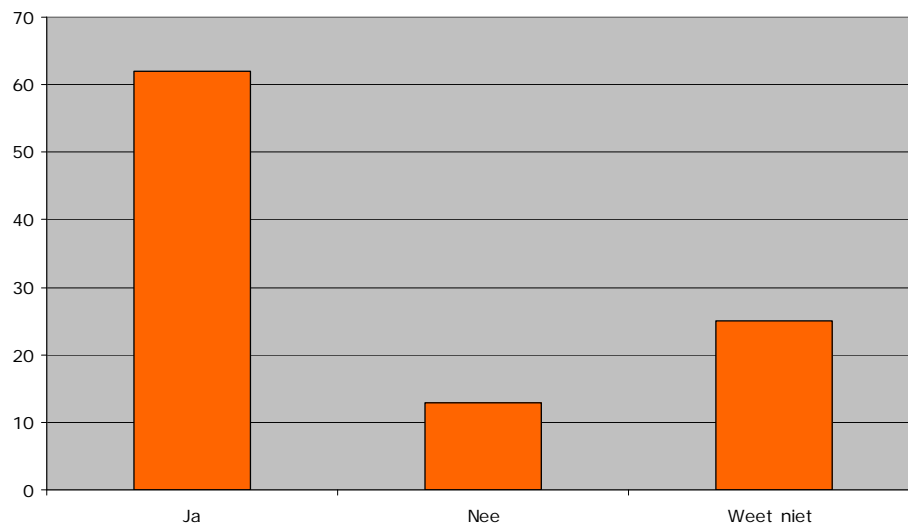
'Te veel gedoe'

'De processen zijn te bewerkelijk en nodigen daarmee niet uit tot deelname door ons'

Een andere veelgenoemde reden (30%) is dat de organisatie zelf geen ESF kan aanvragen. Dit geldt onder andere voor de MBO-instellingen.

Een kwart van de respondenten (25%) weet niet of zij de komende programmaperiode ESF zullen aanvragen.

Figuur 3.1 Is er kans dat uw organisatie voor de volgende ESF-programmaperiode ESF aanvraagt?

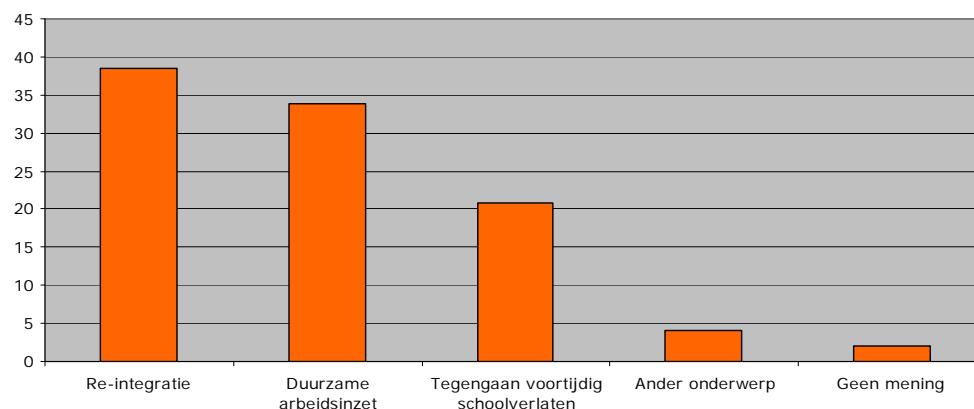
3.1 Onderwerpen

Voor de periode 2014-2020 zijn voornamelijk de volgende drie beleidsonderwerpen bepaald:

- Re-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk;
- Het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden;
- Het tegengaan van voortijdig schoolverlaten, respectievelijk het ondersteunen van de arbeidstoeleiding van jongeren zonder startkwalificatie (MBO2).

We hebben de respondenten gevraagd welke van deze onderwerpen zij het belangrijkste vinden, zie figuur 3.2.

Figuur 3.2 Welk onderwerp zou u als eerste kiezen?

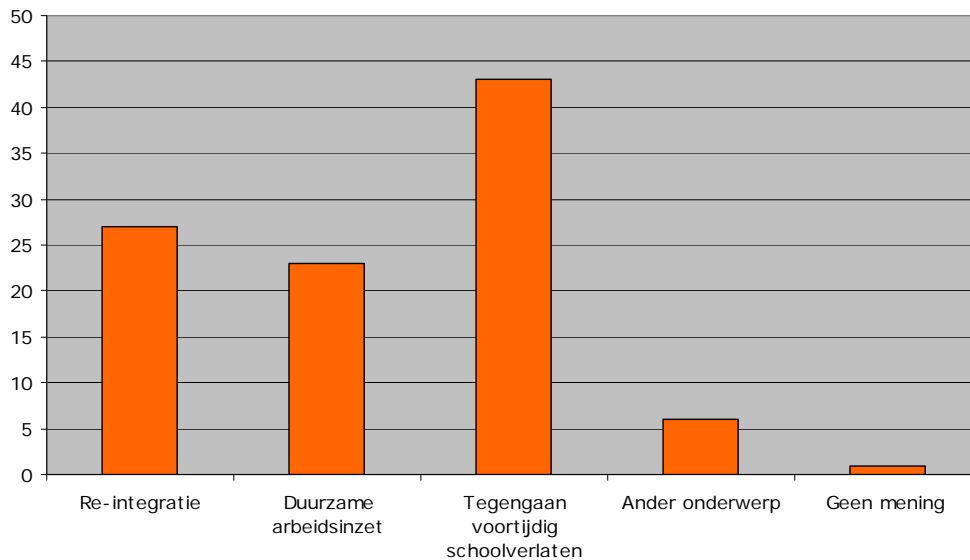

Ruim een derde van de respondenten (39%) kiest 're-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk' als eerste onderwerp. Dit onderwerp wordt vooral veel genoemd door gemeenten en re-integratiebedrijven. Een derde van de respondenten (34%) kiest 'het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden'. Dit onderwerp is vooral in trek bij brancheorganisaties en O&O fondsen. Een vijfde (21%) kiest voor thema 'het tegengaan van voortijdig schoolverlaten', respectievelijk 'het ondersteunen van de arbeidstoeleiding van jongeren zonder startkwalificatie'. Het zijn vooral scholen die dit onderwerp aanwijzen als het belangrijkste onderwerp. Ook zijn er enkele respondenten (2%) die geen mening hebben en enkelen respondenten (4%) die een ander onderwerp benoemen. Zij noemen o.a.:

- grensverkeer
- tegenprestatie naar vermogen: het opzetten van een structuur voor werkzaamheden die van algemeen nut zijn
- schuldhulpverlening
- managers begeleiden bij strategische personeelsplanning
- duurzame arbeidsinzet via uitzendformule en zzp

De volgende grafiek laat de tweede keuze van respondenten zien.

Figuur 3.3 Welk onderwerp zou u als tweede kiezen?

Als tweede onderwerp kiest bijna de helft van de respondenten (43%) 'het tegengaan van voortijdig schoolverlaten, respectievelijk het ondersteunen van de arbeidstoeleiding van jongeren zonder startkwalificatie'. Een kwart van de respondenten (27%) kiest voor 're-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk'. Nogmaals een kwart (23%) kiest voor 'het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden'. Enkele respondenten hebben geen mening (1%) of kiezen een ander onderwerp (6%), zie figuur 3.3.

Zij kiezen onder andere:

- intersectorale samenwerking
- ondernemersopleidingen voor microbedrijven (tot 25 fte)
- bevorderen van de arbeidsdeelname van allochtone Nederlanders
- ondersteunen van bbl-trajecten
- persoonlijke vaardigheden, motivatie, talent ontdekken/ontwikkelen, houding

Er zit weinig verschil tussen de respondenten van verschillende organisatietypen betreffende de keuze voor het tweede onderwerp.

3.2 Doelgroepen

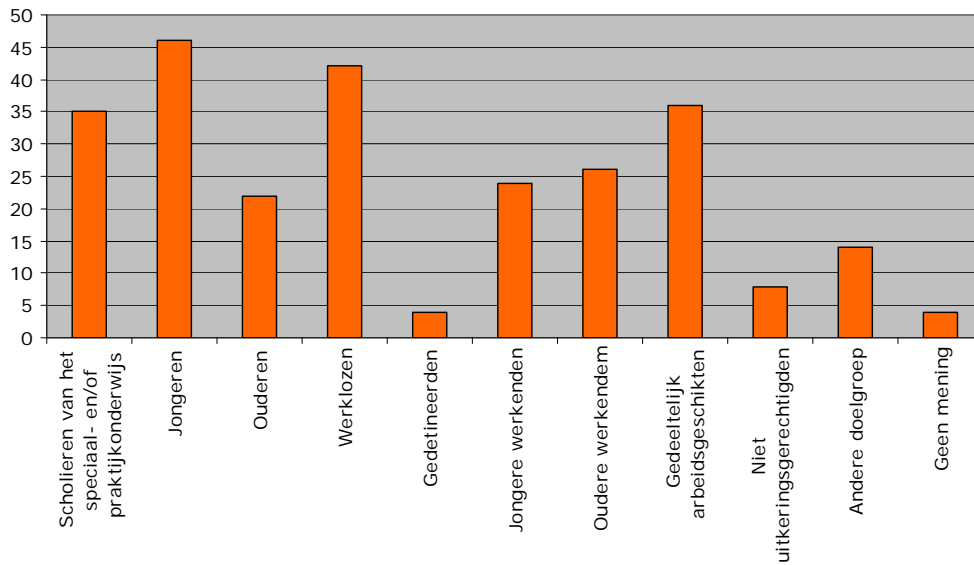
Aan de respondenten is gevraagd voor welke doelgroep(en) zij de onderwerpen willen invullen. De respondenten konden daarbij kiezen uit de volgende doelgroepen:

- Scholieren van het speciaal- en/of praktijkonderwijs
- Jongeren
- Ouderen
- Werklozen
- Gedetineerden
- Jongere werkenden
- Oudere werkenden
- Gedeeltelijk arbeidsgeschikten
- Niet-uitkeringsgerechtigden ('Nuggers')

De respondenten geven aan de onderwerpen voornamelijk in te willen vullen voor jongeren (46%), werklozen (42%), gedeeltelijk arbeidsgeschikten (36%) en scholieren van het speciaal- en/of praktijkonderwijs (35%), zie figuur 3.4.

Daarnaast geeft een groep respondenten (14%) aan de onderwerpen voor een andere doelgroep te willen invullen. Zij noemen o.a. personen met een afstand tot de arbeidsmarkt, WWB'ers, WSW'ers, werkenden, personen met een beperkte loonwaarde, inburgeraars en jongeren met een beperking.

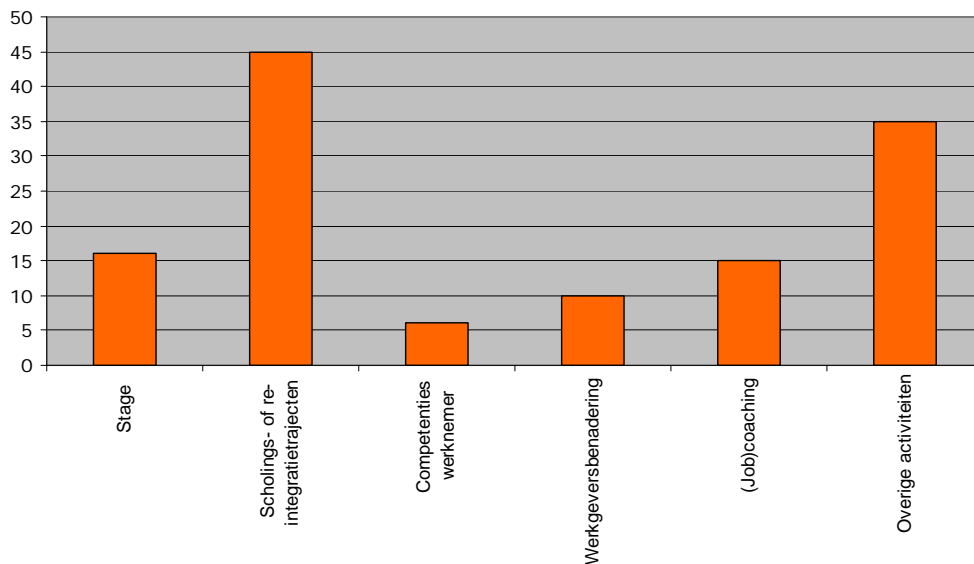
Figuur 3.4 Voor welke doelgroepen wilt u ESF aanvragen?

3.3 Activiteiten

Er is ook gevraagd welke activiteiten respondenten willen inzetten op de genoemde onderwerpen en voor de genoemde doelgroep. Van de respondenten geeft een derde (32%) aan hier geen mening over te hebben. Tweederde (63%) noemt wel één of meer activiteiten, zie figuur 3.5.

Figuur 3.5 Voor welke activiteiten wilt u ESF aanvragen?

Genoemd zijn vooral de volgende activiteiten: scholings- of re-integratietrajecten (45%), stages of werkervaringsplekken (16%) en (job)coaching (15%). Onder het kopje overigen vallen onder andere activiteiten gericht op duurzame inzetbaarheid of het opstellen van samenwerkingsverbanden met het UWV, gemeenten of scholen. Daarnaast hebben we activiteiten die in heel algemene termen zijn omschreven onder het kopje overig geschaard zoals activiteiten gericht op het aanpakken van specialistische problematiek of activiteiten gericht op uitstroom.

3.4 Het ideale ESF project en de bijbehorende activiteiten

Doelstelling en doelgroep

De stakeholders is de vraag voorgelegd hoe hun ideale ESF-project eruitziet. Dat ideale ESF project richt zich ongeveer even vaak op de eerste ('re-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk') als de tweede ('bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden') beleidsdoelstelling. De derde beleidsdoelstelling, 'het tegengaan van voortijdig schoolverlaten c.q. toeleiding naar de arbeidsmarkt van jongeren zonder startkwalificatie' komt minder voor. Dit komt uiteraard overeen met de resultaten op de vraag op welke respondenten de komende ESF periode verwachten subsidie aan te vragen.

Doelgroep

Hoewel de betreffende derde beleidsdoelstelling het minst vaak is gekozen, vormen jongeren zonder startkwalificatie of kwetsbare jongeren wel zeer geregeld een gekozen doelgroep bij de opzet van het ideale ESF project.

Verder zijn mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt regelmatig onderwerp van het ideale ESF project. Hierbij geven de respondenten regelmatig nadere concretisering van de doelgroep aan:

- mensen met een WWB of WAJONG uitkering
- werknemers en begeleiders in de SW
- arbeidsgehandicapten
- laaggeschoolden (en beperkt gemotiveerden)
- ouderen zonder startkwalificatie of langdurig werkloze ouderen
- niet uitkeringsgerechtigde werkzoekenden (nuggers)
- mensen die vanuit detentie re-integreren¹

Ideale ESF projecten houden zich vaak bezig met werkenden in het kader van de duurzame inzetbaarheid van werknemers. Sommige respondenten geven hierbij een nadere specificering aan:

- oudere werknemers (zowel 45+ als 55+)
- met ontslag bedreigde werknemers
- medewerkers in de gehandicaptenzorg (opleidingsniveau 3, 4, en 5)²
- zorgpersoneel in patiënt gebonden functies (verzorgenden en verplegenden³).

¹ Er is in het gehele onderzoek een beperkt aantal opmerkingen geplaatst over mensen vanuit detentie als doelgroep van ESF. Dit komt doordat slechts één medewerker die zich met deze doelgroep bezighoudt, heeft meegedaan aan het onderzoek. Dit wil niet zeggen dat deze doelgroep voor andere partijen niet interessant zou zijn.

² Opvallend is dat hierbij ook opleidingen op HBO-niveau worden genoemd.

³ Idem.

Enkele projecten richten zich idealiter op werkzoekenden zonder een (al te) grote afstand tot de arbeidsmarkt. Hierbij wordt de groep mannen in de leeftijd tussen 30 en 45 jaar als voorbeeld genoemd.

In sommige voorgestelde projecten vormen de werkgevers de belangrijkste doelgroep om de beleidsdoelstelling te realiseren. Een opmerking in dezelfde richting is de aanbeveling geen doelgroepen aan aanbodzijde te benoemen maar uit te gaan van de vraag van werkgevers. In enkele gevallen wordt hierbij specifiek het MKB genoemd in combinatie met kleinschaligheid en regio/wijkgerichte activiteiten. Ook de ontwikkeling van het organisatorisch vermogen van het MKB, gericht op het beter benutten van het potentieel (sociale innovatie) kan bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen. Een enkele maal worden sociaal ondernemers specifiek als doelgroep genoemd omdat zij in staat zijn maatschappelijke problemen op een ondernemende manier aan te pakken, zoals klimaat, zorg, energie, waarbij ze juist mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt willen inzetten.

Er zijn ook nog diverse verwijzing naar kleine gemeenten als doelgroepen. Zo wordt erop gewezen dat er vaak een minimum aan volume (een minimum aantal deelnemers of een minimumbedrag voor een project) gekoppeld wordt aan het mogen indienen van een aanvraag. Voor kleinere gemeenten is dit vaak niet haalbaar. Een andere opmerking is dat juist kleine gemeenten projecten vaker ook daadwerkelijk realiseren dan grote gemeenten.

Activiteiten

Gezien het voorgaande ligt het voor de hand dat veel projecten zich richten op scholing, begeleiding en advisering van werkenden. Enkele respondenten geven aan dat zij projecten willen ontwikkelen waarin werkgevers in het MKB de mogelijkheid krijgen hun werknemers scholing aan te bieden.

Tevens houden veel projecten zich bezig met de scholing en begeleiding van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast vinden er ook re-integratie- en werkervaringsprojecten plaats gericht op deze doelgroep. Om arbeidsplaatsen te vinden, wordt specifiek de netwerkbenadering/werkgeversbenadering genoemd als in te zetten instrument. In mindere mate wordt het oplossen van sociaal maatschappelijke problematiek genoemd voor de groep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt evenals het ondersteunen van werkgevers bij het laten re-integreren en participeren van deze doelgroep. Ook empowermenttrajecten vormen een in te zetten instrument. Slechts een enkele respondent noemt de samenwerking met scholen om re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten.

Onderstaande tekst geeft per doelstelling een opsomming van de genoemde relevante activiteiten:

Re-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk

Samenwerking betrokken organisaties

- Het verbeteren van de samenwerking tussen gemeente en uitvoeringsorganisaties door het creëren van wederzijds begrip.

'Partijen moeten van elkaar accepteren dat de uitvoering van enerzijds de WWB en anderzijds re-integratietrajecten die tot een duurzaam resultaat leiden, tegenstrijdige belangen hebben. Vecht die belangen niet onderling uit maar bundel de krachten ten behoeve van het helpen ontwikkelen van de werkzoekende.'

- Het opzetten van een werkgeversservicepunt

Scholing

- Het scholen/opleiden van werkzoekenden.

'Scholing van de werkzoekende op maat (naar niveau en ervaring en evt. problematiek) inzetten in afstemming met de behoefte van de potentiële werkgevers.'

'ESF zou dan ook in de nieuwe programmaperiode moeten worden ingezet om werknemers en werkzoekenden op te leiden voor concrete beroepen waarbij zij aan de slag kunnen of kunnen blijven. Hierbij kan ook ingezet worden op beroepen waarbij tekorten aan personeel dreigen te ontstaan als gevolg van de vergrijzing of traditionele ambachten waar tekorten dreigen te ontstaan. Opleidingen voor tekortberoepen zouden kunnen worden gestimuleerd met een bonus op de subsidie.'

Werkgeversbenadering

- Het opzetten van een afdeling binnen de gemeente of intergemeentelijke sociale dienst voor het re-integreren van klanten.

'Samensmelting van vier sociale diensten in de regio. Daar de werkgeversbenadering centraal aan pakken en de krachten bundelen om zelf de re-integratie ter hand te nemen.'

- Inzet van externe deskundigheid voor de werkgeversbenadering.
- ESF inzetten om bedrijven met een financiële vergoeding te stimuleren om werkzoekenden met afstand tot arbeidsmarkt een contract te bieden.

'Beloon werkgevers die medewerkers duurzaam in dienst houden.'

'Inzet van Dariuz¹ als loonwaardemeting om de hoogte van de loonkostensubsidie te bepalen.'

'Besteed een deel van het budget aan sociale ondernemers, bedrijven die een maatschappelijk probleem oplossen op een ondernemende manier. Zij hebben vaak mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst (omdat deze bedrijven intrinsiek duurzaam willen werken). Hiermee besparen ze de samenleving veel geld, en leveren ze (via loonheffing e.d.) ook nog inkomsten op. Omdat deze mensen meer begeleiding nodig hebben, zou ik ESF willen inzetten om bedrijven te stimuleren om werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt een contract te bieden.'

- Training bieden aan werkgevers uit het reguliere veld over het aannemen van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt.

¹ Dariuz® loonwaardemeting brengt de loonwaarde in kaart door de geleverde werkprestatie van de medewerker in een specifieke functie af te zetten tegen de vereisten van die functie. Naast de assessmentvragenlijsten (die altijd het uitgangspunt zijn voor de loonwaardemeting), meet Dariuz® de werkprestatie van de werknemer op de werkplek.

- Maatschappelijke organisaties benaderen als potentiële werkgevers.

'Het bevorderen van kleinschalige projecten, die door maatschappelijke organisaties kunnen worden gereali- seerd en die door het inzetten van mensen uit de doelgroep leiden tot een vermindering van de afstand tot het werk. Bijvoorbeeld: leefbaarheidsprojecten in wijken en buurten, opgezet door bijvoorbeeld bewoners- organisaties.'

Het tot stand brengen van een match tussen cliënt en werkgever

- Inzet van externe deskundigheid voor het tot stand brengen van een match tussen cliënt en werkgever.
- Door het meten van de competenties van de werkzoekende met een loonwaardebepaling wordt een koppeling gemaakt met een werkgever (en diens eisen).

Begeleiding op de werkvloer

- Begeleiding van werknemer en werkgever op de werkvloer door een jobcoach.

'Meer inzet van jobcoaching. Meer tijd voor nazorg zowel voor werknemers als werkgevers.'

'Leren werken op de werkplek met begeleiding aan werknemer en werkgever.'

Onderstaand citaat geeft een goed beeld van hoe een volledig re-integratietraject er uit kan zien.

'Er zal een profiel afstemming zijn van het arbeidsethos en opleidingseisen die werkgevers stellen aan werk- nemers voor de doelgroepen. Via meting van competenties vindt koppeling plaats aan de eisen van de werk- gevers. Praktijktrajecten gericht op scholing en arbeidstraining worden o.a. ingezet voor deze aansluiting. Hiermee worden werkgevers overtuigd van de mogelijkheden met de doelgroepen en worden kansen gecre- eerd. Er wordt persoonsgerichte ondersteuning en begeleiding naar duurzame arbeid geboden en de vraag- zijde van de markt gestimuleerd. Er worden i.v.m. de diversiteit binnen de doelgroepen verschillende voor- zieningen ingezet, namelijk middelen voor: 1 Het diagnosticeren en ontwikkelen van de talenten van de cli- ent. 2. Het wegnemen/verminderen van belemmeringen van de cliënt d.m.v. scholing en arbeidstraining. 3. Het stimuleren van de vraagzijde van de arbeidsmarkt. De voorzieningen richten zich op het maken van een nulmeting, het wegnemen van belemmeringen en het versterken van talenten. [De organisatie] zal ook de vraagzijde van de arbeidsmarkt stimuleren. Dit zal onder meer gebeuren door intensief te zoeken naar ge- schikte vacatures, gebruik te maken van het systeem Dariuz (loondispensatie), het voorlichten van werkge- vers over de mogelijkheden van de doelgroep / individuen en door het intensief coachen van klanten op de werkvloer.'

Het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden:

- Het financieren van opleidingen.

'Inzetten op scholing zodat werkenden over die competenties beschikken die de komende jaren in de veran- derende markt nodig zijn.'

'Aandacht voor laaggeletterdheid en om kunnen gaan met de computer zijn van belang.'

'Een belangrijk middel om mensen inzetbaar te maken op de arbeidsmarkt is het stimuleren van opleiding. ESF zou dan ook in de nieuwe programmaperiode moeten worden ingezet om werknemers en werkzoekenden op te leiden voor concrete beroepen waarbij zij aan de slag kunnen of kunnen blijven. Hierbij kan ook inge- zet worden op beroepen waarbij tekorten aan personeel dreigen te ontstaan als gevolg van de vergrijzing of

traditionele ambachten waar tekorten dreigen te ontstaan. Opleidingen voor tekortberoepen kunnen worden gestimuleerd worden met een bonus op de subsidie.'

- Ervaringscertificaten voor werknemers (EVC).
- Het inrichten van een mobiliteitscentrum voor interne en externe mobiliteit.

'Mobiliteitscentrum inrichten (incl. bepalen skills en EVC medewerkers met match naar andere functies ook buiten de sector).'

- Het inzetten van bijna gepensioneerden als werkmeesters.

'Prepensioentrajecten, cursussen t.b.v. stagebegeleiders, leren hoe kennis over te dragen (bijv. opstellen instructiedocumenten) Voorwaarde voor het slagen van een dergelijk traject is dat eerst gekeken moet worden naar de toekomstige behoefte van de sector c.q. bedrijf. De opleiding van het personeel moet hier vervolgens op worden afgestemd.'

'Het mogelijkheden maken voor begeleiding door ervaren mensen uit het vak. De noodzaak om langer door te werken gebruiken om jongeren te begeleiden. Efficiënte en vlotte opleidingen opzetten voor begeleiders/oude rotten.'

- Onderzoek naar instrumenten om inkomensteruggang bij de switch naar ander beroep, vanwege dreigende arbeidsongeschiktheid, op te vangen.
- Het inzetten van externe commercieel adviseurs bij het MKB.

'MKB werkgevers kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van een soort 'innovatievoucher'- regeling. De voucher kunnen de werkgevers inwisselen voor het inhuren van een commercieel adviseur. Deze richt zich volledig op de gedrag- en cultuurontwikkeling van een organisatie, waarbij de duurzame inzetbaarheid van mensen, de management- en leiderschapsstijlen onder andere centraal staan. Deze sociale innovatie heeft ongetwijfeld positieve gevolgen voor het organisatorisch vermogen van de MKB-onderneming. Dit draagt positief bij aan het concurrentievermogen van het MKB, de winst en de omzet.'

Het tegengaan van voortijdig schoolverlaten c.q. toeleiding naar de arbeidsmarkt van jongeren zonder sterkwalificatie (MBO2).

- Voorlichting aan leerlingen van het mbo onderwijs over wat zij kunnen verwachten van een beroep/sector.

'ESF inzetten voor het ervoor zorgen dat duidelijk is wat leerlingen in het mbo onderwijs kunnen verwachten van een beroep/sector. Je hoort toch relatief vaak dat men niet weet wat een opleiding/beroep inhoudt of dat men achteraf zegt: als ik dat had geweten, dan had ik .... gekozen. Wellicht al op voorliggend onderwijs ESF inzetten om de sector en beroepsmogelijkheden te vergroten.'

- Experimenteren met andere vormen van scholing en vorming.

'Omdat deze doelgroepen vaak moeite hebben met de bestaande schoolsystemen en daardoor niet voldoende zijn opgeleid.'

'Voortijdig schoolverlaten tegengaan door jongeren in een arbeidspool op te nemen waardoor ze gemotiveerd raken voor een heel leven lang leren en werken. De branche heeft behoefte aan instroom van jongere werknemers. Vroegtijdige schoolverlaters kunnen eventueel een doelgroep zijn, echter moeten deze wel nog geschoold worden om te kunnen functioneren in het werkveld. Een soort van traineeprogramma waarbij werken en leren gecombineerd wordt zou een mogelijk project zijn (voor eventueel meer soorten functies). Nauwe samenwerking met scholen c.q. gemeente is hierbij wel van belang.'

'Werkschool-achtige constructie' maar andere (uitvoerings)vorm dan landelijke werkschool.'

'schoolverlaters: aanbieden extra stageplaatsen aan kopklas VMBO "veiligheid en toezicht", met vooruitzicht op instroom Politiekorps en volgen Politieopleiding. Alsook aanbieden maatschappelijke stages.'

- Sluitende aanpak onderwijs-overheid-bedrijfsleven.

'Doel om in Nederland structureel een sluitende aanpak onderwijs-overheid (gemeenten, UWV)-bedrijfsleven te creëren.'

Inhoudelijke verbeterpunten

Adviezen in de inhoudelijke sfeer om de effectiviteit en efficiëntie van projecten te verbeteren liggen onder andere in samenwerking. Hierbij wordt samenwerking met de private markt genoemd (en hun gedeelde investering) omdat dan bij elke partij de noodzaak ligt om snel en efficiënt tot een resultaat te komen. Als samenwerkingspartners worden onder andere lokale werkgevers (vooral in het MKB) en meerdere organisaties binnen een regionale setting genoemd. Deze samenwerking is een belangrijke voorwaarde om mensen structureel naar betaald werk te geleiden. Ook adviseren respondenten bij de uitvoering van ESF gebruik te maken van bestaande koepelorganisaties van werkgevers, onderwijs en samenwerkingsverband gemeenten en werkpleinen.

3.5 De meerwaarde van ESF

Vrijwel alle respondenten beschouwen ESF als een (extra) financieel hulpmiddel. Zonder ESF gelden zijn projecten überhaupt niet mogelijk of kunnen ze niet zo uitgebreid of diepgaand worden uitgevoerd. Vaak echter noemen respondenten de financiële steun in combinatie met een ander voordeel dat wordt bereikt als gevolg van de inzet van ESF projecten. Enkele voorbeelden zijn:

'ESF maakt verschil omdat het structurele oplossingen genereert in de vorm van kennis'

'ESF maakt maatwerk mogelijk doordat er meer tijd en capaciteit ter beschikking is. Dit leidt tot meer resultaat naar werk.'

'ESF kan de doorslag geven om medewerkers te laten scholen.'

'ESF kan bijdragen aan het tegengaan van tekorten op de arbeidsmarkt en een bijdrage leveren aan de oplossing van de problemen als gevolg van de bevolkingskrimp'

Een enkele keer geven respondenten aan dat ESF pas echt meerwaarde krijgt als er geen onmogelijke eisen worden gesteld. De strenge ESF voorwaarden en administratieve eisen vormen anderzijds ook wel eens een pluspunt omdat hierdoor interne bedrijfsprocessen – bijvoorbeeld bij het verbeteren van de employability van oudere werknemers – strakker worden gemonitord.

Respondenten is ook gevraagd, waaruit – gegeven de focus op een van de drie beleidsdoelstellingen – de extra bijdrage van ESF aan het verbeteren van de werking van de Nederlandse arbeidsmarkt bestaat. Veel van de respondenten beantwoordden deze vraag door simpelweg aan te geven of het gaat om een volume effect, een verdiepend effect of zowel een volume als een verdiepend effect. Een deel van de respondenten geeft daar ook een toelichting op. Hieronder volgt een opsomming van deze toelichtingen:

Volume effect

Met volume effect bedoelen de respondenten (afhankelijk van de organisatie waar zij voor werken) dat er draagvlak onder werkgevers wordt gecreëerd (vooral O&O fondsen en brancheorganisaties) of wel dat er een grotere uitstroom van (jongere) werkzoekenden naar de arbeidsmarkt wordt gerealiseerd.

Verdiepend effect

De volgende citaten vormen een afspiegeling van de toelichting die respondenten gaven wanneer zij van mening waren dat ESF een verdiepend effect heeft:

- Het traject kan met meer deskundigheid en met geschiktere middelen worden uitgevoerd.

'SW-medewerkers konden door ESF in plaats van een korte training een mbo1 of 2 opleiding volgen.'

- Extra aandacht voor de werkgeversbenadering.

'Werkgevers benadering en ontlasten werkgevers, naast begeleiding van de klant en de nazorg na de plaatsing'

'Betere afstemming tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven, vooral door ongeschoolde arbeid te promoten. Jobcarving en meer personen die één functie invullen (verdeeld in taken of activiteiten) zullen juist voor de onderkant van de arbeidsmarkt de basis voor oplossing van de deze doelgroep moeten zijn. Natuurlijk zal onze arbeidsmarkt zich ook moeten richten op hoogwaardig en innovatief werk, maar het besef van deze noodzakelijke ontwikkeling is er meer dan de zorg om ook een grote groep personen zonder de zogenaamde sterkwalificatie in de toekomst aan het werk te krijgen en houden bij reguliere werkgevers.'

'De kosten voor de werkgevers kunnen drukken waardoor het wellicht haalbaar is een groep minder kansrijken op de arbeidsmarkt toch een kans te bieden.'

- Extra aandacht voor bepaalde doelgroepen.

'Veel gedetineerden hebben een afgebroken vmbo opleiding en nauwelijks reguliere werkervaring. Samen met bedrijven (werkgevers) en ROC's kunnen gedetineerden in de penitentiaire arbeidsbedrijven worden opgeleid in algemene en specifieke werknemersvaardigheden.'

'Gefocussed wordt op groepen waar een lager economisch rendement te verwachten is: de langdurig werklozen, de kinderen en jongvolwassenen die in het regulier onderwijs geen plek vinden; Jongvolwassenen met een detentieverleden een nieuwe start geven.'

- Extra aandacht voor de MKB-ondernemer en het optimaal benutten van zijn medewerkers.

'Het tijdelijk inhuren van een commercieel adviseur is in de ogen van de MKB-ondernemer al een forse investering die een enorme impact heeft op de organisatie. In grotere MKB-bedrijven gebeurt dit al, maar kleinere MKB-bedrijven (20-100 werknemers) kunnen net dat steuntje in de rug vanuit ESF gebruiken om concreet te gaan werken aan sociale innovatie in het bedrijf.'

- Inzetten van ESF voor een specifieke regio, zoals een krimpgebied of om een grote stad.
- Op elkaar afstemmen van arbeidsvraag en –aanbod.

'In en doorstroom in het groen is hierdoor mogelijk. In het groen zijn nog volop arbeidsmarktkansen de komende jaren.'

'Bijdragen aan voldoende kwalitatief technisch/ innovatief personeel. Techniek als opleidingsrichting bevorderen gelet op bedrijfssamenstelling en vraag bedrijfsleven.'

'Op dit moment staan nog veel mensen aan de kant die best mee kunnen doen. Straks komt er ook meer ruimte voor hen om mee te doen als de werkgelegenheid zich positiever ontwikkelt. Daarmee een dubbel voordeel: voor werkzoekenden en werkgevers.'

'ESF stimuleren om op te leiden voor beroepen waarin tekorten dreigen, waarbij in krimpregio's mensen kunnen worden opgeleid voor deze beroepen.'

'ESF dient een bijdrage te leveren aan versoepelen van overgangen van de ene naar de andere arbeidsmarkt. Hoe lager de drempels, hoe eenvoudiger men in- of overstapt. Als de randvoorwaarden goed zijn, levert ESF een bijdrage aan al die problemen naargelang de situatie.'

'De zorg staat aan de vooravond van grote personeelstekorten. De vraag groeit en de arbeidsmarkt krimpt. Het behoud van medewerkers in combinatie met het vergroten van hun inzetbaarheid is daarom één van de belangrijkste instrumenten om hoogwaardige zorg te kunnen blijven leveren.'

'Ook brancheoverstijgende trajecten kunnen een nieuw evenwicht op de arbeidsmarkt brengen en mensen uitkrimp sectoren tijdig geschikt maken voor ander duurzaam werk.'

Ook is er een aantal respondenten die een meerwaarde van ESF niet alleen terug zien op het terrein van ESF zelf maar ook op andere terreinen:

'Het maakt het mogelijk om in de zorg de omslag te maken naar de door de politiek gewenste decentralisatie van de zorg (vooral jeugdzorg en thuiszorg).'

'Op die domeinen waar nauwelijks aan de vervangingsvraag is te voldoen (techniek, zorg), is het noodzakelijk dat medewerkers continu op- en bijgeschoold worden'

'ESF biedt in krimpregio's de mogelijkheid om in combinatie met EFRO initiatieven te starten om aan de vraag en -aanbod kant zaken te ontwikkelen.'

3.6 Beperkingen van de deelname aan ESF

Een kwart van de respondenten (24%) vindt dat er beperkingen aan de deelname aan het ESF gesteld moeten worden. Beperkingen die zij noemen zijn:

- Het maximaal budget per aanvrager beperken
- Het ESF alleen voor bepaalde doelgroepen beschikbaar stellen:
  - Opleidingsniveau: Hbo-niveau, Mbo 4 niveau of zonder startkwalificatie
  - Alleen voor uitkeringsgerechtigden
  - Alleen voor SW'ers
- Het ESF alleen voor bepaalde aanvragers beschikbaar stellen:
  - Beperk de rol van subsidieadviseurs
  - Geen commerciële partijen
  - Alleen gemeenten
  - Alleen O&O fondsen
  - Juist niet alleen gemeenten
- Samenwerking met andere partijen, zoals:
  - Verschillende regionale partijen
  - Aansluiting op het regionale arbeidsmarktbeleid
  - Private cofinanciering

Ook noemenswaardig is het advies alleen combinaties van aanvragers toe te laten.

Benadruk de vier O's van overheid, ondernemers, onderwijs en onderzoek. Verplicht dat er minimaal drie in de aanvragen terugkomen. Neem ook mee dat het nadien aantoonbaar geïmplementeerd wordt in de bedrijfsprocessen.

Een derde van de respondenten (36%) vindt dat er geen beperkingen aan deelname gesteld moeten worden. Ruim een derde (40%) heeft geen mening.

3.7 Overkoepelende (horizontale) doelstellingen

In aansluiting op het gekozen beleidsonderwerp is respondenten gevraagd op welke manier ze denken overkoepelende thema's te linken aan een van de gekozen beleidsonderwerpen. De volgende overkoepelende thema's zijn voorgelegd:

- gelijkheid tussen man en vrouw

- non-discriminatie
- transnationale samenwerking
- sociale innovatie
- omschakeling naar een koolstofarme klimaatbestendige en hulpbronnenefficiënte economie
- verbetering van het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën
- versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie
- vergroting van het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf.

De laatste vier genoemde overkoepelende doelstellingen (milieu, ICT, technologische ontwikkeling en innovatie en concurrentievermogen MKB) maken tevens onderdeel uit van de EFRO-doelstellingen. EFRO is een ander structuurfonds van de EU, het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO).

De EU kent meerdere structuurfondsen. De Europese Commissie wil dat de fondsen elkaar onderling versterken, dat doelstellingen van het ene fonds dienstbaar zijn aan doelstellingen van een of meer andere fondsen. Het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO) is een van de andere structuurfondsen van de EU.

Het EFRO-beleid in Nederland beoogt in de nieuwe periode nauw aan te sluiten op het zogeheten Topsectorenbeleid (Tuinbouw en uitgangsmateriaal; Agrofood-industrie; Logistiek; Life sciences; Waternotechnologie; Creatieve industrie; Energie; High Tech; Hoofdkantoren; Chemie).

Elke respondent had de mogelijkheid twee thema's aan te geven die een link hadden met het door hen gekozen beleidsonderwerp. Het thema 'sociale innovatie' scoort verreweg het hoogst (112 keer). Op afstand volgen 'vergroting van het concurrentievermogen van het MKB' (42 keer), 'verbetering van het gebruik van ICT' (32 keer) en non-discriminatie (31 keer). Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie, transnationale samenwerking en gelijkheid tussen man en vrouw, zijn respectievelijk 20, 16 en 15 keer genoemd. De omschakeling naar een koolstofarme klimaatbestendige en hulpbronnenefficiënte economie is geen enkele keer genoemd.

Als we de thema's linken met de gekozen beleidsonderwerpen, valt op dat zowel sociale innovatie als vergroting van het concurrentievermogen van het MKB het meest gelinkt is aan het beleidsonderwerp duurzame arbeidsinzet.

Respondenten is tevens specifiek gevraagd naar de aansluiting van hun ideale ESF project op één van de vier EFRO-doelstellingen. De meerderheid van de respondenten noemt hierbij één of meer doelstellingen. De doelstelling 'het vergroten van het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf' noemen zij hierbij het meest, gevolgd door de doelstelling 'het gebruik van ICT'. In mindere mate wordt de doelstelling 'versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie' vermeld. Er is – net zoals hierboven reeds gemeld – nauwelijks aansluiting met de doelstelling die zich richt op de omschakeling naar een koolstofarme, klimaatbestendige en hulpbronnenefficiënte economie. Sommige respondenten geven bij deze aansluitingen praktische voorbeelden weer.

'De sociale werkvoorziening is een weinig digitale wereld. Door meer informatie- en communicatietechnologieën toe te passen kan er aan efficiëntie gewonnen worden, bijvoorbeeld op het gebied van diagnose stelling en het opstellen van een Individueel Opleidingsplan (IOP) en daaraan gekoppelde scholing. Veel medewerkers van SW-organisaties zijn digitaal niet erg vaardig. Dat beperkt de zelfredzaamheid. Een streven kan zijn om een x-percentage van de SW-medewerkers voldoende PC-vaardig te maken, zodat ze zich beter zelfstandig kunnen bewegen in de samenleving.'

'De concurrentiepositie van MKB kan worden versterkt door gebruikmaking van gesubsidieerde arbeid. Wij trainen en leiden op tot startkwalificatie. De medewerkers kunnen dan met een 'rugzakje'¹ naar het MKB worden gedetacheerd.'

Ook in de zorg wordt ICT in combinatie met technologische ontwikkeling en innovatie als mogelijkheid gezien om zorg op afstand mogelijk te maken. Dit vereist echter wel een andere manier van werken, waarbij niet zozeer de ICT-vaardigheden worden bedoeld als wel het op een andere wijze inzetten van agogische en pedagogische vaardigheden en vakkennis.

Een deel van de respondenten geeft aan geen enkele aansluiting te zien tussen het ESF project en de EFRO doelstellingen. Een groter deel van de respondenten die geen aansluiting zien, zien wel andere mogelijkheden om met hun ESF project aan te sluiten op EFRO. Het meest genoemd hierbij is de toeleiding naar topsectoren van werkzoekenden en jongeren. Hierbij is het van belang te kijken naar de sectoren die kansrijk zijn voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld de logistiek. Vooral de toeleiding naar tuinbouw biedt kansen. Gezien de grote aantallen Oost-Europese werknemers in deze sector moet het mogelijk zijn om hier niet-werkende werkzoekenden naar toe te leiden.

'Het ideale ESF-project kan de koppeling leggen met EFRO, omdat ook in de topsectoren aan de onderkant van de arbeidsmarkt kansen zijn. Bovendien, als de topsectoren ook succesvol worden, is arbeidsmobiliteit gevraagd en moeten ook scholings- en re-integratietrajecten gericht op de transitie tussen sectoren/branches. Anderzijds is de meerderheid van de werkgelegenheid te vinden in de "normale" sectoren zoals zorg, zakelijke dienstverlening en horeca.'

Voor het MKB liggen er ook kansen op het terrein van de topsectoren. Hierbij is het van belang dat harde (technologische) en zachte (sociale) innovaties samen gaan. Als deze innovaties gelijk oplopen, heeft dit positief effect op omzet en concurrentievermogen van het MKB.

Sommige respondenten plaatsen echter kanttekeningen bij de aansluiting tussen ESF en EFRO. Deze kritische noten richten zich vooral op de doelgroep van de meeste ESF – projecten. Deze richten zich op mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, (onder andere vaak laagopgeleid en een taalachterstand). De aansluiting tussen de ESF en EFRO ligt daarvoor minder voor de hand. Hooguit kan ESF een voorfase van EFRO zijn. Potentieel is er wellicht ruimte om deze groep toe te leiden naar de topsectoren, maar dan is er wel advies nodig hoe vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Een advies is dan ook om geen strikte

¹ Hierbij plaatsen we de opmerking dat we niet goed kunnen inschatten wat de respondent met 'rugzakje' bedoeld. Het instrument 'Loonkostensubsidie' is niet een logisch ESF instrument. Als het instrument 'loondispensatie' daadwerkelijk wordt ingevoerd, gebeurt dit niet vanuit ESF.

eisen te stellen op het terrein van toeleiding van de doelgroep naar deze sectoren. Ook vragen respondenten zich af waarom de aandacht specifiek op de topsectoren is gericht. Ook in de niet-genoemde sectoren zal nog werkgelegenheid zijn en zeker ook behoefte aan nieuwe instroom.

'Het kan ook niet zo zijn, dat iedereen zich nu alleen maar gaat richten op intersectorale mobiliteit naar de topsectoren. In feite zijn de genoemde aspecten bij de vier EFRO-doelstellingen ook van toepassing op onder andere de onderhoudssectoren in de bouw.'

Aandachtspunten gericht aan het Agentschap richten zich op het samenwerken met/aansluiten bij meerdere fondsen. In de praktijk betekent dit weer meer regels, procedures en verantwoordingseisen, waardoor de administratieve lasten, die al niet gering zijn, stijgen. Dit kost vaak zoveel tijd dat het ten koste gaat van de kwaliteit van het project. Dit hoeft echter bij op zichzelf staande ESF projecten geen probleem te zijn. Het gaat erom of zij al dan niet EFRO-doelstellingen ondersteunen.

4 Conclusies

Panteia/Research voor Beleid heeft in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een deel van de maatschappelijke consultatie voor het Europees Sociaal Fonds voor de programmaperiode 2014-2020 uitgevoerd. Hiervoor zijn 940 stakeholders (decentrale en nationale overheden, brancheorganisaties, O&O fondsen, belangenverenigingen, re-integratiebedrijven, etc.) met twee internetenquêtes benaderd. Daarvan hebben er 216¹ gerespondeerd op een eerste enquête waarin stakeholders hun ervaringen met het lopende programma en hun wensen voor de nieuwe programmaperiode konden aangeven. Op een vervolgenquête waarin ze de antwoorden op de eerste enquête uitgebreider konden toelichten reageerden 92 stakeholders met een volledig ingevulde vragenlijst.

In de toelichting bij de vragenlijst is gemeld dat er nog geen volledige zekerheid is dat Nederland voor de nieuwe programmaperiode geld ontvangt uit het ESF. Ook is gemeld dat er geen garantie was te geven dat het ESF programma volgens de aangegeven opvattingen en voorstellen vorm krijgt.

Een belangrijke conclusie is dat de stakeholders in grote lijnen de drie beleidsonderwerpen onderschrijven die door het ministerie voor het nieuwe programma zijn aangegeven:

- Re-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk;
- Het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden;
- Het tegengaan van voortijdig schoolverlaten, respectievelijk het ondersteunen van de arbeidstoeleiding van jongeren zonder startkwalificatie (MBO2).

In beide internetenquêtes is ook geïnformeerd naar knelpunten en verbeterpunten op administratief en financieel vlak. Vooral op het gebied van verslaglegging en verantwoording ervaren respondenten een hoog bureaucratisch gehalte, wat veel tijd inneemt en ten koste gaat van de inhoud van de projecten.

Het is goed hierbij in ogenschouw te nemen, dat er een verklaring is waarom er veel knelpunten in de administratieve afhandeling en de financiële verantwoording zitten. Die is dat Nederland als lidstaat bij de uitvoering van ESF is gebonden aan Europese regelgeving. Daardoor is de uitvoering van ESF gebonden aan randvoorwaarden die vaak niet goed aansluiten bij de administratie van Nederlandse subsidies, Nederlandse overheidsorganisaties en subsidie ontvangende organisaties. Hierdoor zijn grote veranderingen in de procedures helaas niet mogelijk en is de speelruimte van het Agentschap SZW beperkt als uitvoerende organisatie. Deze gebondenheid aan Europese regelgeving geldt ook voor de wens van veel respondenten voor digitalisering van de administratie en aansluiting op bestaande administratiesystemen.

Wel noemen de stakeholders een groot aantal losse verbeterpunten die onder andere betrekking hebben op het tempo van de administratieve en financiële afhandeling, de contacten met het Agentschap (één contactpersoon), de voorlichting over de procedures en het achterwege laten van tussentijdse wijzigingen.

---

¹ 134 in de eerste termijn en 82 in de tweede termijn.

Door de focus van de respondenten op deze administratieve en financiële terreinen lijkt de inhoud van de projecten in eerste instantie wat onderbelicht. Echter, op basis van de ideeën die respondenten aandragen bij de beschrijving van hun ideale ESF project, komen er vele opties voorbij. Deze ideeën richten zich onder andere op:

- scholing van werkzoekenden voor sectoren/beroepen waar een tekort is/dreigt
- betere samenwerking tussen organisaties zoals gemeenten en uitvoeringsorganisaties
- inzetten van externe deskundigen voor onder andere sociale innovatie binnen de organisatie, begeleiding van jonge werknemers (jobcoaching), het tot stand brengen van een match tussen klant en werkgever en het uitbouwen van de werkgeversbenadering
- financiering van opleidingen
- experimenteren met andere vormen van scholing
- voorlichting aan leerlingen in het MBO
- sluitende aanpak onderwijs- overheid- bedrijfsleven

De meeste stakeholders zien een link tussen overkoepelende doelstellingen, waaronder de doelstellingen van EFRO, en het beleidsthema van hun voorkeur. Het verhogen van het concurrentievermogen van het MKB en het gebruik van ICT zijn hierbij de preferente doelstellingen. Indirecte aansluiting op de EFRO doelstellingen zien we terug in de toeleiding van werkzoekenden en jongeren naar topsectoren. Volgens sommige stakeholders echter lijkt de weg naar topsectoren voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt nog ver weg.

De meeste stakeholders onderkennen de meerwaarde van ESF. Men ziet de ESF-subsidie vooral als een financieel vehikel waardoor bepaalde projecten überhaupt mogelijk zijn, in uitgebreidere vorm kunnen worden uitgevoerd of er meer verdieping in kan worden aangebracht. Als voorbeelden van verdieping die dankzij ESF mogelijk zijn, worden onder andere de extra aandacht voor werkgeversbenadering, de extra aandacht voor bepaalde doelgroepen en het op elkaar afstemmen van arbeidsvraag- en aanbod genoemd.

Door verschillende stakeholders is erop gewezen dat er meer aandacht zou moeten uitgaan naar de mogelijkheden van kleinere organisaties (kleine gemeenten, MKB, e.d.) om ESF subsidie toe te passen. Hierbij ligt een sterk verband met de administratieve verplichtingen: grotere organisaties kunnen hier meer menskracht voor vrijmaken (ze dienen ook meer aanvragen in; dan kost het op poten zetten van de administratie naar verhouding ook minder). Ook hebben ze in voorgaande programmaperioden vaak al de nodige ervaring opgebouwd. Kleinere partijen komen er op deze manier lastig tussen.

Tot slot willen we hier enkele aspecten te benoemen die niet of nauwelijks naar voren zijn gebracht en waarvan dat mogelijk wel te verwachten was:

- Er wordt nauwelijks gesproken over de (inhoudelijke) evaluatie van de projecten.
- Ook de verspreiding van de kennis (disseminatie en mainstreaming) en het verloop van de nazorg komt nauwelijks aan de orde. Dit is een belangrijk onderdeel van ESF – projecten, waar respondenten geen aandacht voor lijken te hebben. Het beeld weerspiegelt zich ook in de constatering dat transnationale samenwerking nauwelijks als horizontale doelstelling wordt onderkend.
- Al eerder is gememoreerd dat er ook nauwelijks mogelijkheden worden gezien voor aansluiting op horizontale doelstellingen op milieugebied.
- Verder wordt er in het algemeen veel over doelgroepen gesproken, zoals werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, maar er vindt nauwelijks een verbijzonde-

ring plaats van deze doelgroepen. Hierbij denken wij aan allochtone groepen, vluchtelingen, vrouwen (in het kader van de horizontale doelstellingen), alleenstaande ouders, ouderen met een AOW-gat, etc.

Het valt verder op dat weinig respondenten ingaan op de technische opleidingen of het tekort aan technische beroepen. Ook op het gebied van de aansluiting tussen ESF en topsectoren – waarin veel technische beroepen nodig zijn – worden niet veel ideeën aangedragen. Het lijkt erop dat de topsectoren vooral gezien worden als doelsectoren voor hoger opgeleiden. Daarmee zouden er wellicht geen mogelijkheden voor ESF-projecten zijn. De topsectoren kennen echter ook veel laaggeschoolde beroepen (tuinbouw, chauffeurs, productie-medewerkers, etc.). Daar zouden mogelijkheden moeten liggen.

Hoewel respondenten vaak aangeven dat scholing een instrument is om toe te passen bij het behalen van de doelstellingen, wordt samenwerking tussen onder andere scholingsinstellingen, bedrijfsleven en uitvoeringsinstellingen nauwelijks genoemd als mogelijke doelstelling van de inzet van het ESF.

Ten slotte komen ook projecten op het terrein van sociaal- maatschappelijke vraagstukken, bijvoorbeeld op het terrein van schuldhulpverlening en gedragstherapie nauwelijks expliciet naar voren. De reden hiervoor kan zijn dat gemeenten hiervoor andere middelen kunnen inzetten. Op deze gebieden is echter wel een aansluiting te vinden met doelstellingen van de EU op het gebied van sociale inclusie.

Bijlage 1 Eerste vragenlijst

VRAGENLIJST MAATSCHAPPELIJKE CONSULTATIE ESF

1. Bij welk soort organisatie bent u werkzaam?
- Gemeente
  - Gewest of provincie
  - Brancheorganisatie
  - Kenniscentrum
  - Werkgeversorganisatie
  - Werknemersorganisatie
  - O&O Fonds
  - School of opleidingscentrum
  - Justitiële instelling
  - Re-integratiebedrijf
  - Onderzoek/advies
  - Belangenorganisatie
  - Anders, namelijk.....

ERVARING MET ESF

2. Heeft uw organisatie voorheen voor een of meer projecten ESF subsidie aangevraagd?
- Ja, in de periode 2007-2013
  - Ja, vóór 2007
  - Nee -> ga naar vraag 4
3. Is (een van) deze aanvra(a)g(en) toegekend?
- Ja
  - Nee
4. Was u betrokken bij (een van deze) ESF-projecten?
- Ja, mijn taak was
  - Nee → vraag 6

UITVOERING VAN ESF

5. Op welke van de twee onderstaande aspecten lag voor u het grootste knelpunt in de uitvoering van ESF-projecten en waarom? *Voor de invulling van het waarom zijn steeds 100 tekens beschikbaar*
- Geen knelpunten
  - Problemen met de aanvraag, omdat....
  - Problemen met de administratieve afhandeling van het project/de projecten, omdat....
  - Problemen met de financiële verantwoording van het project/de projecten, omdat....
  - Problemen met de daadwerkelijke uitvoering van het project of de projecten, omdat....
  - Communicatie met het Agentschap, omdat....
  - Problemen met samenwerkingspartners, omdat....
  - Te hoge kosten voor mijn organisatie, omdat....
  - Te lage bijdrage van ESF voor mijn project(en), omdat....
  - Selectie-eisen voor projecten, omdat....

- Te weinig capaciteit voor nazorg en netwerkvorming, omdat....
- Anders, namelijk.....
- Geen mening
- Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken

6. Wat zouden voor u de twee grootste verbeterpunt zijn bij de uitvoering van ESF in de toekomst?

Er zijn steeds 100 tekens beschikbaar

- Geen verbetering nodig
- Verbeteringen betreffende de aanvraag, namelijk.....
- Verbeteringen betreffende de administratieve afhandeling van het project/de projecten, namelijk.....
- Verbeteringen betreffende de financiële verantwoording van het project/de projecten, namelijk.....
- Verbeteringen betreffende de communicatie met het Agentschap, namelijk.....
- Verhoging van de ESF bijdrage, namelijk
- Andere selectie-eisen voor projecten, namelijk
- Andere activiteiten, namelijk.....
- Andere onderwerpen, namelijk.....
- Andere doelgroepen, namelijk.....
- Anders, namelijk.....
- Geen mening
- Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken

DE VOLGENDE PROGRAMMAPERIODE

7. Is er kans dat uw organisatie voor de volgende ESF-programmaperiode ESF aanvraagt?

- Ja, namelijk op het terrein van
- Weet niet
- Nee, omdat....
- Geen mening
- Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken

Introductie thema's

8. Voor de periode 2014-2020 zijn de volgende drie beleidsonderwerpen bepaald:

a Re-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk;

b Het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden;

c Het tegengaan van voortijdig schoolverlaten, respectievelijk het ondersteunen van de arbeidstoeleiding van jongeren zonder startkwalificatie (MBO2).

8a. Stel dat u 1 van deze drie onderwerpen zou mogen kiezen. Welke zou u dan als eerste kiezen?

- Re-integratie
- Duurzame arbeidsinzet
- Tegengaan voortijdig schoolverlaten/Ondersteuning van arbeidstoeleiding van laaggekwalificeerde jongeren
- Ander onderwerp, namelijk
- Geen mening
- Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken

- 8b. En welke als tweede?
- Re-integratie
  - Duurzame arbeidsinzet
  - Tegengaan voortijdig schoolverlaten/Ondersteuning van arbeidstoeleiding van laaggekwalificeerde jongeren
  - Ander onderwerp, namelijk
  - Geen mening
  - Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken
9. Voor welke doelgroep(en) zou u dit onderwerp nader invullen?
- Scholieren speciaal/praktijkonderwijs
  - Jongeren
  - Ouderen
  - Werklozen
  - Gedetineerden
  - Jongere werkenden
  - Oudere werkenden
  - Gedeeltelijk arbeidsgeschikten
  - Niet-uitkeringsgerechtigden ("Nuggers")
  - Andere doelgroep, namelijk
  - Geen specifieke doelgroep
  - Geen mening
  - Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken
10. Welke activiteiten zou u hiervoor willen inzetten?
Maximaal 50 tekens
- Weet niet/geen mening
  - Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken
11. Waaruit zou in dit geval de meerwaarde van het ESF bestaan?
Maximaal 100 tekens
12. Zouden er ook beperkingen aan de deelname aan het ESF moeten worden gesteld en zo ja, welke?
- Nee
  - Ja, namelijk (maximaal 50 tekens)
  - Weet niet/geen mening
  - Deze vraag wil ik later beantwoorden, ik wil er over nadenken
13. Heeft u nog andere opmerkingen ten aanzien van de drie thema's en ESF?
Maximaal 250 tekens

HORIZONTALE DOELSTELLINGEN

Intro vraag 14

Naast bovengenoemde doelstellingen, wordt het ESF programma van Nederland door de EU ook beoordeeld op (mate van):

- Gelijkheid tussen man en vrouw
  - Non-discriminatie
  - Transnationale samenwerking
  - Sociale innovatie
  - Omschakeling naar een koolstofarme klimaatbestendige en hulpbronnenefficiënte economie;
  - Verbetering van het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën;
  - Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie
  - Vergroting van het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf.
14. Kunt u aangeven op welke manier u denkt dat bovengenoemde overkoepelende thema's gelinkt kunnen worden aan het door u gekozen beleidsonderwerp (antwoord vraag 8)? Kies s.v.p. twee thema's waarmee uw organisatie affiniteit heeft:
- Thema 1: (max 100 tekens)Verbetering van het gebruik van informatie- en Communicatietechnologieën;
  - Thema 2: (max 100 tekens)Vergroting van het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf.
  - Geen mening/ weet niet

Hiermee heeft u het einde van de vragenlijst bereikt. Wij danken u hartelijk voor uw medewerking.

Mogelijk benaderen we u nogmaals om een aantal specifieke vragen te beantwoorden. We hopen dat u dan opnieuw wilt meewerken.

Bijlage 2 Tweede vragenlijst

VRAGENLIJST

1. Bij welk soort organisatie bent u werkzaam?
  - Ministerie
  - Sociale werkvoorziening
  - Gemeente
  - Gewest of provincie
  - Brancheorganisatie
  - Kenniscentrum
  - Werkgeversorganisatie
  - Werknemersorganisatie
  - O&O Fonds
  - School of opleidingscentrum
  - Justitiële instelling
  - Re-integratiebedrijf
  - Onderzoek/advies
  - Anders, namelijk.....

2. De inrichting van de administratieve afhandeling en financiële verantwoording van ESF ligt door Europese regelgeving grotendeel vast. Grote veranderingen in de procedures zijn niet mogelijk. Mogelijk heeft u echter nog concrete tips om de bestaande procedures soepeler te laten verlopen. Die horen wij graag van u. U heeft 250 woorden om deze tips weer te geven.

3. Hoe zou u het ESF willen inzetten om (één van) de drie onderstaande ESF doelstellingen te bereiken?
  - Re-integratie naar werk van werkzoekenden met een grote afstand tot regulier werk
  - Het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden
  - Het tegengaan van voortijdig schoolverlaten c.q. toeleiding naar de arbeidsmarkt van jongeren zonder startkwalificatie (MBO2).U heeft 250 woorden om deze vraag te beantwoorden

4. Waaruit bestaat, gegeven de focus op bovengenoemde beleidsdoelstellingen, de extra bijdrage van ESF aan het verbeteren van de werking van de Nederlandse arbeidsmarkt? Heeft het een verdiepende meerwaarde (bijvoorbeeld extra aandacht voor bepaalde doelgroepen)? Helpt het problemen in bepaalde regio's (denk bijv. aan krimpregio's of grootstedelijke problemen) of sectoren oplossen die niet onderwerp zijn van regulier beleid? Of heeft het vooral een volume-effect (bijvoorbeeld een groter bereik onder de doelgroep)? U heeft 250 woorden om deze vraag te beantwoorden

5. Hoe ziet uw ideale ESF project er uit? Neem in uw beschrijving van uw ideale ESF project de volgende punten mee:

- Op welke ESF beleidsdoelstellingen heeft het project betrekking?
- Op welke doelgroep heeft het betrekking?
- Welke activiteiten wilt u inzetten?
- Hoe maakt ESF hier het verschil?

U heeft 250 woorden om deze vraag te beantwoorden

6. Hoe kan het door u beschreven project effectief en efficiënt uitgevoerd worden? Wij zouden het op prijs stellen als u bij het beantwoorden van deze vraag ook aandacht besteedt aan aspecten van administratieve afhandeling en financiële verantwoording?

U heeft 250 woorden om deze vraag te beantwoorden.

De EU kent meerdere structuurfondsen. De Europese Commissie wil dat de fondsen elkaar onderling versterken, dat doelstellingen van het ene fonds dienstbaar zijn aan doelstellingen van een of meer andere fondsen. Het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO) is een van de andere structuurfondsen van de EU. Dit fonds richt zich op:

- a) Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie
- b) Omschakeling naar een koolstofarme, klimaatbestendige en hulpbronefficiënte economie
- c) Verbetering van het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën
- d) Vergroting van het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf.

Het EFRO-beleid in Nederland beoogt in de nieuwe periode nauw aan te sluiten op het zogeheten Topsectorenbeleid (Tuinbouw en uitgangsmateriaal; Agrofood-industrie; Logistiek; Life-sciences; Watertechnologie; Creatieve industrie; Energie; High Tech; Hoofdkantoren; Chemie).

7. Kunt u aangeven of en zo ja op welke wijze het door u beschreven ideale ESF-project aansluit op één van deze EFRO-doelstellingen (synergie) of is te combineren met een EFRO-project? En zo nee, ziet u dan andere mogelijkheden om met ESF aan te sluiten op EFRO, bijvoorbeeld in de vorm van het toeleiden naar de topsectoren van werkzoekenden of jongeren of het vergroten van de duurzame inzetbaarheid van werkenden in die sectoren?

U heeft 250 woorden om deze vraag te beantwoorden.

Research voor Beleid
Bredewater 26
Postbus / P.O. Box 7001
2701 AA ZOETERMEER
tel: + 31 079 3 222 222
fax: + 31 079 3 222 212
The Netherlands
info@research.panteia.nl
www.research.panteia.nl

